

BONET GALOBART, M. ÀNGELS et alii
**ETNOBOTÀNICA DE
 GALLECS**

**Plantes i cultura popular
 al Baix Vallès**

Col·lecció Vicenç Plantada, 11
 Centre d'Estudis Molletans
 ISBN: 978-84-931604-8-7
 Primera edició: Mollet del Vallès,
 juny de 2008
 308 pàg. 17 x 24 cm. Cartoné.

El llibre que el lector té a les mans és el resultat d'un llarg treball d'investigació sobre les relacions entre les persones i el seu entorn natural i, en especial, sobre la gestió dels recursos naturals vegetals per les comunitats humanes.

Més enllà del que trobem escrit als tractats de fitoteràpia i a les farmacopees, les societats tradicionals han estat dipositàries d'un valuós patrimoni de coneixements sobre les plantes i els seus usos. Aquest saber popular, estretament vinculat a les formes de vida rurals, ha estat transmès per via oral de pares a fills al llarg de generacions.

Els canvis d'estructura tan ràpids de la nostra societat, però, han fet que s'hagin anat diluint les idees que posseïa el poble i la manera que tenia d'expressar-les. Els estudis etnobotànics, que inclouen una part important de la cultura popular, esdevenen cada dia més urgents, tenint en compte que les persones amb una saviesa popular més rica són persones d'edat avançada. El treball que ens ocupa tracta d'aquest tema, fins ara pràcticament inèdit a la nostra comarca i, particularment, a Gallecs.

Els autors del llibre que tenim a les mans estructuren la informació principal en set parts.

A la introducció se'ns parla de la situació del territori, clima, paisatge i geografia humana (agricultura, ramaderia i sector terciari), per cloure amb uns antecedents etnobotànics generals.

Al segon capítol, els autors ens expliquen la metodologia emprada, basada sobretot en 28 entrevistes a informants estretament relacionats amb Gallecs. La informació recollida correspon a 272 espècies de plantes útils.

El següent capítol, “Resultats. Catàlegs etnobotànics”, agrupa en quatre catàlegs les dades recollides (usos medicinals, alimentaris o amb accions tòxiques; altres plantes amb usos tradicionals a Gallecs; barreges de plantes medicinals i licors i altres begudes). A cada fitxa trobem una completa informació que inclou dades com la forma vital, distribució geogràfica i ecologia, noms populars de la planta en qüestió (amb la transcripció fonètica corresponent), usos (medicinals, alimentaris) i unes observacions sobre ecologia, sistemàtica, recol·lecció, conservació i cultiu en el seu cas.

Al capítol quart, “Anàlisi dels resultats”, els autors ens expliquen els usos de les plantes i, entre altres coses que, de les 272 plantes esmentades, 101 s'utilitzen en l'àmbit sanitari, 82 en l'alimentació humana i 44 en l'alimentació animal. Pel que fa a les plantes del primer grup, segurament les més interessants, es fa esment de l'acció medicinal i principals afeccions que poden tractar.

El següent capítol conté un ampli recull gràfic, amb fotografies a tot color de les principals plantes estudiades.

El sisè capítol es dedica a una completa bibliografia sobre el tema.

Per cloure el llibre, trobem una sèrie d'annexos. El primer fa referència als informants i les condicions de realització de les entrevistes. Aquest apartat inclou les dades personals dels entrevistats, les vicissituds de la seva vida, lloc de residència, dates, durada i condicions de les entrevistes. L'annex 2 ens fa esment dels noms populars de les plantes i el seu corresponent nom científic. L'annex següent conté l'AFI (Alfabet Fonètic Internacional), amb els símbols corresponents i exemples d'ús en català i espanyol. Al darrer annex trobem un glossari amb termes del lèxic específic farmacològic i mèdic que fan més entenedora i més propera a nosaltres la lectura del llibre.

Un dels valors més importants d'aquest llibre és el de posar a l'abast del lector en general i de l'estudiós en particular una completa monografia sobre l'etnobotànica a Gallecs. Es tracta d'una amena publicació que posa a l'abast de tothom i, en especial, d'un públic menys especialitzat, una completa informació sobre una part important de la riquesa natural que tenim tan a prop i que, sovint, tant desconeixem.

Tenint en compte que un percentatge important de les plantes de la nostra flora no ha estat encara estudiat en profunditat, el fet d'aprofitar uns coneixements acumulats per generacions de manera empírica pot ser molt útil a la ciència a l'hora de cercar nous recursos terapèutics.

Com a cloenda, val la pena fer esment d'unes paraules que els autors del llibre inclouen a la introducció: “Els autors hem transcrit i, a voltes, interpretat o comentat la saviesa que ells (els informants) ens han transmès i estem contents d'haver-ne pogut deixar constància per al profit de les generacions que vindran”.

Josep M. Bernís i Pueyo

Professor de Secundària